Ч. 225. (724). Львів, неділя дня 7. жовтня 1917. Рік III.

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

Ціна примірника 10 сот.
На провінції 12 сот.
В зайнятих теріторіях 4 коп.

політична, економічно-суспільна й літературна часопись. (Редакція: Руська ч. 3).

Виходить що дня рано кромі понеділка.

Умови передплати у Львові:

На рік	24·— К.
„ півроку	12·— „
„ чвертьроку	4·— „
„ місяць	2·40 „

В краю і державі:

На рік	32·— К.
„ півроку	16·— „
„ чвертьроку	8·— „
„ місяць	2·70 „

За границю:

В Німеччині	37 мар.
В Америці	11 дол.
В инших державах	54 фр.

Надії на мир.

Добре поінформовані часописи доносять, що Папа, передаючи коаліційним державам відповіди Німеччини і Австрії, долучив до них другу ноту, в якій заявляє, що він упевнив ся, що Німеччина готова опорожнити Бельгію і північну Францію. Рівночасно Папа запитує, чи має домагати ся від Німеччини, щоби вона подала свої умови. Тим чином приняв ся Венедикт XV. посередництва між коаліцією а осередними державами. Се був би дуже важний крок Ватикану.

Папська дипльоматія уходить за одну з найліпших. Кажуть, що вже першу ноту вислано по попереднім порозуміню з правительствами воюючих держав. Тим більше годі припустити, щоби Ватикан виступав без старанного провіреня терену в далеко важнійшій справі, бо в справі жертвованя свого посередництва. Його перша нота витворила особливу ситуацію. Осередні держави відповіли, що засадничо годять ся на мирові переговори і що пристають на обмежене зорuженя і мирові суди. Та коаліційні держави доси, десять тижнів по одержаню папської ноти, не дали ще відповіди. Президент Вільзон говорив тільки у власнім інтерес і, а що найбільше, в імени Зєдинених Держав. Що до инших держав оправдувано ріжно здержливість у відповіди. Досить, що Папа передав коаліції відповідь осередних держав і свою другу ноту. Се найліпший знак, що діло посередництва на добрій дорозі.

Вправді анґлійська преса удає невдоволене з папського посередництва, але сього не треба брати поважно. Навіть остання „воєнна" бесіда Черчіля не повинна нас непокоїти. Черчіль вже нераз грозив, нераз предсказував побіду „в найблизших днях", та ані його ногрози ані пророцтва доси не сповнили ся. Пригадаємо тільки, що на кілька тижнів перед соромною ліквідацією дарданельської виправи той сам Черчіль заповідав на тім фронті побіду, якої не знає всесвітна історія...

Не треба при тім і того забувати, що Черчіль не є зовсім міродатним анґлійським міністерством. Фактом є, що ані Льойд Джордж, ані Бонар Лов ані Бальфур, від 1. серпня, значить від дня, коли появила ся перша папська нота, не забирали голосу. А вони одні в Анґлії рішають про дальше веденє війни або про мир. Доперва коли правительство урядово дасть відповідь на папські ноти і займе становище супроти відповідий осередних держав, будемо знати, як стоїть справа з війною. Покищо можемо тільки зареєструвати той факт, що в невтральних державах мають більше надії, чим у нас, на покінчене війни ще сього року.

Голоси краю.

З Коломиї. В неділю 30-го м. м. відбули ся тут під проводом пп. З. Скварка, Ом. Карашкевича, Сердинюка — збори, на яких посол Трильовський зложив звіт з діяльности парляментарного представництва за весь час війни. — Передом ще посол відбув спільну нараду з представниками місцевої інтеліґенції, що оставали весь час на місци й вели громадські діла

Так на нараді представників, як і на зборах громадян цілого округа, довело ся послови почути страшні скарги на численні надужитя, На зборах піднесено також справу воєнних причинків, хабарництва в причинкових урядах, воєнного відшкодованя й завмерлого шкільництва. Взагалі збори та нарада станули на становищи всеукраїнськім і заявили через посла домаганє до нашої репрезентації, щоби наші посли удержували з народом постійний контакт і в державній раді лучили ся до боротьби разом з усіми поступово-опозиційними ґрупами инших народностий.

Узгляднюючи важкі часи режіму Штірка, збори на разі висказали послови Трильовському своє довіре. — Збори одноголосно приняли отсі внесеня, що їх вручено послови для заяви цілому українському парляментарному представництву:

Збори взивають нашу парляментарну репрезентацію:

1) до рішучої борби за права й волю українського народу,

2) взивають до злуки з иншими опозиційними ґрупами державної Ради;

3) заявляють волю до самоозначеня нашого народу

4) взивають наших послів подбати о скликанє на невтральній землї всеукраїнської конференції в цїли уложеня одноцільної політики українського народу.

(ч)

З Бережанщини. Пишуть нам:

Бережанщина се один з тих галицьких повітів що найтяжше потерпів в часі війни. В р 1914. прийшли Москалї, в р. 1915. відступаючи задержали ся 2 місяці на Липі Золотій, що пливе серединою повіта і відтак станули над Стрипою. В р. 916. відступили наші знов над Липу і Ценівку і стояли майже цілий рік, по конець липня с. р. — Тих 4 роки, то для повіта роки мук і страждань, бо кождий відворот веде зі собою пожежі, реквізиції правні і неправні, насильства і рабунки, — а війна позиційна цілковиту руїну.

Рови охоронні нівечать поля і обертають їх в неужитки, а хмари військ фронтових конечно довершують роботу. Короною всего, то виселене-евакуація, переводжувана у нас так безоглядно.

Все те перебув наш повіт, — тож представляє він образ цілковитої руїни. Кілька сіл зметених з лиця землї. В Бишках, Жовівці, Потуторах, Посухові, Мечищові не лишила ся буквально ані одна хата, — Августівка, Конюхи, Куропатники, Потік, Баранівка, Шибалин, Лапшин. Раранчуки, Ольховець спалені і розбиті,— а мало не всї так пориті ровами, що сам ґосподар ледви годен найти своє обійстє. З гарних городів і буйних сіножатий стали неужитки, а на їх місци всюди насипи з каміня і глини, що віками лежали спокійно кільканайцять метрів в сподї. Що крок деревляні хрести, місця неповинної смерти... Перейти тими селами то тіло деревіє, і дух завмирає в груди; — здає ся, чуєш, як холодний подув ангела смерти мускає по твоїм лици.

Повіт змінив ся до не пізнаня. Засібні люди стали жебраками, корова одна на кілька родин, — а на фронті може на десять; — коний не видно. хиба молоді лошаки, або калїки, а їдучи з Бережан по Стрипу не видиш як бувало колосистого збіжа та стогів в осени, лиш буйні буряни. які хиба сокирою треба рубати. Хати опустілі, без плотів, будинки обдерті, діраві, — а і деревина, як де ще є коло хати, то без кори, бо коні обгризли... Лани панські лежать облогами, а селянські поля хоть були посіяні в подальших від фронту селах, то до серпа не дочекали; — лиш світять ся вузькі нивки з бараболею.

Такий стан повіта вимагає помочи значної і то сейчас, та на жаль тої помочи доси нема.

Приїхав був перед місяцем до Бережан мінїстер Ексцел. Гоман в товаристві ще двох мінїстрів і одного шефа секц., обіцяв в найкоротшім часі отворити експозитуру для відбудови, обіцяв богату і всесторонну поміч, лиш на закінчене приписав гірку піґулку „nur Geduld meine Herrn". І так минуло 2 місяці красної погоди, можна було богато зробити, — були тисячі бараків з котрих можна було побудувати провізоричні мешканя для бездомних і доси нічо не зроблено. Нарід вертає до сіл, і з розпукою в серци продумує, як і де зиму перебути.

Є декуди землянки військові, але мало добрих на слоту і зиму. Переважно вогкі і діраві, — і в них нарід мешкає. Де лишив ся зруб з каміня, то дають криші з шуварів, лиш біда, що нема рук до роботи. Тож богато є таких, що мешкають доси під голим небом. І що той бідний нарід буде робити, як зачне ся слота і глуха осінь?! Богато вигинуло на бараках і на виселеню, а ті що вертають, будуть гинути биті слотами і зимном, не маючи навіть лахів, аби огріти ся.

Крайна пора, щоби Централя для відбудови заняла ся бережанським повітом, бо зима за плечами!

Не менше пекучою справою є виживлене. Поки тепло, якось нарід дає собі раду. Ходить на роботу на села, копає барабою і жиє. Але за який місяць страшна судьба їх чекає! В повіті не купить нічого, бо нема, — тож і дороженя страшна, — а сусідні повіти замкнені. Одна надія на бараболю, як що її лишать в повіті... Та є чутка, що Німці мають зареквірувати парусот ваґонів бараболь в повіті для свого фронту, лишаючи лиш приписану пайку для кождої особи, розуміє ся не рефлектуючи на худобу і свині. Збіжа нема, паші дуже мало і таке лихо.

ПП. посли най займуть ся тою справою, і най постарають ся в уряді апровізаційнім, щоби в такім знищенім повіті вся бараболя лишила ся зі вгляду на брак збіжа і паші.

Може не від річи буде додати на закінчене: По уступленю ворога ріжні люди приїздили, оглядаючи повіт. Були оба Цїсарі, міністри і достойники військові і свіцькі, лише не було нікого з наших...

Автономічні відносини

в Коломиї в часї другої російської інвазії (1916—1917).

По двох днях президія „ісполнит. комітету" яка попередно мало що не арештувала п. Скварка за закид контрреволюційности „ісполнит. комітету", перестудіювавши австрійський громадський закон і представленя п. Скварка, заявила сему останному, що „ісполнит. комітет" рішив дальше вже згідно з повітовим комісаром зарядити скликане загальних зборів австрійських мешканців Коломиї в цїли пізнаня в безпосередній дорозї опінії більшости населеня.

При тій нагоді предсїдатель „ісполнит. комітету", пп. Гончаренко, мабуть перший раз в житю признав ся, що він „тоже Украінець".

Проти публичних зборів Поляки боронили

ся енерґічно, одначе не змогли вже знайти на се відповідно сильних арґументів. Розуміє ся, що Українці, жиди і Німці були вдоволені тим, що Поляки, які представляли, що в Коломиї майже лише вони є і представляли ся за невинних „barank-ів“, вже остаточно здемаскують ся як національні, безмежні шовіністи.

На припорученє повітового комісара і предсідателя „ісполнит. комітету“ голови поодиноких національних орґанізацій, а іменно пп. В Фр к, др. Т. Красніцькі, П. Мостович і И. Оренштайн, скликали спільні загальні збори на неділю 8. липня 1917 до маґістратської салї з предметом нарад: 1) справа установленя маґістрату м. Коломиї на час военного стану і 2) вибір комісії для провіреня переписи населеня.

Не треба мабуть і казати про те, яке аґітаційне напруженє в справі обісланя тих зборів було перед тим зі сторони кождої нації. Поляки задумували з початку абстиненцію. Одначе, рахуючи по части на несвідомість, деморалізацію і національно-політичну апатію українських міщанських мас та на жидівсько-польські традиції, не стратили надії, що поставленє їм „aut—aut“, від якого годі їм було викрутити ся, вийде може в їх користь, зі сторони окупаційних властий, які хотіли безпосередно пізнати волю населеня, були на зборах повітовий комісар з секретарем і предсідатель „ісполнит. комітету“ з кількома відпоручниками, між якими були також і російські Поляки. Та вже в самім початку по виборі президиї, в склад якої увійшли голови всїх коломийських національних орґанізацій. Поляки побачивши ся в значній меншости зачали обструкцію і відтак без найменшої причини серед формальної дискусії, перед яким небудь голосованям, якого вислід міг би їх подразнити, зробили сецесію. Тим здемаскували і скомпромітували себе до решти.

Оставші на зборах Українці, Жиди і Німці, уповажнені як значна більшість присутними репрезентантами властий до веденя дальших правосильних обрад, рішили відтак однодушно перевести вибори тимчасової „военної“ міської ради і управи на основі національної пропорціональности, яку установить вислід конскрипції, так, щоби на кождих 251 до 500 душ припадав для кождої нації один мандат. Вибори мала перевести кожда національна курія, окрема по ординації, яку сама для себе признасть найвідповіднійшою. Заразом вибрано на зборах 5 членів від Українців, 5 від Жидів і 1 від Німців до конскрипційної і виборчої комісії.

В кілька днів пізнійше Поляки, видячи, що разячо шовіністичне становиско їх страшно компромітує і дезорґанізує, на пропозицію повітового комісара, виделеґували також від себе 5 членів до конскрипційної комісії і кромі того дня 15/7 с. р. на своїх окремих зборах порішили вже одноголосно взяти участь у виборах, а навіть з гори вибрали від себе 12 кандидатів до тої „военної“ міської ради і мабуть перший раз в Коломиї зачали серіознійше говорити про помиренє з Українцями. І дійсно ще в перших днях по приході австрійських військ Поляки оказали добрі інтенції до помиреня при твореню апровізаційної комісії і національних кооператив до розділу апровізації. Також і з квоти 5000 кор. жертвованих цісарем на бідних в Коломиї, на руки маґістрату, українська орґанізація одержала для своїх відповідну часть.

Чуда зачала ділати засада національної пропорціональности, одначе лише до часу змобілізованя в Коломиї ріжних властий — розуміє ся за почином центрального правительства.

Правда, що Поляки зачали вкінци бути уступчивими під впливом всего того, що діяло ся на Україні і сильною струєю переносило ся і до Галичини. Одначе і відповідний натиск з гори в напрямі національної і соціяльної справедливости ділав їх коли не евангельсько то політично „благорозумними“. За зміну системи в послїдних днях не можна в головній лінії і виключно лише Поляків винити. Ділати се, значило би бити вилами по воді. Ніякий нарід не хоче сам на собі переводити політичну екзекуцію в користь иншого народу... Се треба нам вже раз добре зрозуміти...

Урядоване горожанської конскрипційної комісії заряджено на припорученє повітового комісара публичним оголошенєм в українській і польській мові.

Діяльність комісії продовжено відтак включно до дня 21/7 1917.

Предсідателем комісії вибрали члени комісії п. Захара Скварка.

Мабуть ніколи й ніяка конскрипція не була так справедливо під національним зглядом переведена, як дотична в Коломиї.

Найінтеліґентнійші люди зі всіх націй переводили ревізію тої конскрипції. — Для ревізії конскрипції ухвалено — цікаве се, що однодушно — реґулямін. Сто улиць Коломиї розділено на 23 секцій. Для кождої секції призначено 3 делеґатів, по одному від Українців, Поляків і жидів (кромі того і Німці могли свобідно по свому узнаню також додавати свого делеґата до кождої ґрупи).

Делеґатів іменувала комісія на пропозицію національних орґанізацій. — Делеґатами були головно народні і ґімназіяльні учителі. Кожда ґрупа тих делеґатів обходила улиці своєї секції і на місци по домах провірювала точність конскрипційних виказів.

Veto одного делеґата мала порішати пленарна комісія. — Провірені аркуші могли бути звернені комісії що найменше лише через двох делеґатів разом а через одного лише в опечатаню докованім що найменше другим делеґатом. — Лише найменше 2 членів комісії разом могли відбирати від делеґатів неопечатані конскрипційні аркуші і переховувати їх до часу обчисленя під двома ключами.

Конскрипцію замкнено з днем 21-го н. ст. липня 1917, як раз з тим днем розпочала ся енерґічна евакуація Коломиї через Росіян.

Опісля на разі не було вже нікому і в голові переводити загальне обчисленє.

Дня 27-го липня 1917 року рано прийшли до Коломиї австрійські війська, на переді з краківським 13 полком і з „Bartosz ом“. — Відтак доперва з днем 12 го серпня 1917 покінчили п. Зах. Скварко і ґеометер п. Йосиф Стоевскі, загальне конскрипційне зіставленє і обчисленє, яке виказало з днем 21. липня 1917 слідуючі чисельні відношеня:

Загальне число душ 12.404.

В тім:

Поляків 47 проц.	5.884.
Українців 36 проц.	4.461.
Жидів 13 проц.	1.623.
Німців 3 проц.	410.
Прочих	26.

В тім дальше:

Мужеського рода	4.641.
Женського рода	7.763.

Враз з приходом австрійських військ відібрав ключі маґістратські від тимчасового „голови міста“ п. Йосифа Капка „асесор з леґального вибору“ п. Іґнаци Пашковскі, який вже дня 3-го серпня 1917 року видав „законно“ максимальну тарифу, — а з днем 5-го серпня с. р. вернула до Коломиї з „еміґрації“ „леґальна“ громадська зверхність, а то бурмістр і посол Клескі, заступник бурмістра, вибраний „леґально“ рівночасно з „асесором“ Пашковским на засіданю 14 радних, адвокат др. Ляндав (Поляк mojżeszowego wyznania) і асесор, директор міської каси ощадности, п. Баліцкі. — Перші два (пп. Клескі і Ляндав) обняли сейчас урядоване при чім „леґальна“ максимальна тарифа п. Пашковского, хоч не признана ними, — дальше обовязувала би зі шкодою міських цивільних жителїв і доохресних селян.

Розуміє ся, що рада міста Коломиї і дальше є здекомплєтована і нема в ній ні одного Українця (померли на еміґрації др. Дембицький Теоф. і Недїльський Софрон).

З конскрипції остала для Українців лише та „реальна“ користь, що — як зачуваємо — п. Скварко забрав ся до зладженя на її основі українсько̂ло національного катастру для Коломиї для „внутрішнього“ орґанізаційного ужитку.

Остали поки що і окремі національні „кооперативи“, як орґани міської апровізаційної комісії, остаючої під предсідательством п. др. Красніцкого, який чомусь-то виїмково ділає тепер більше „примирительно“ супроти Українців, хоч — що правда — комісія апровізаційна не мала і не має доси що ділити між кооперативи, а через них і поміж населенє і хоч головний провід в апровізаційних справах в повіті належить тепер до ц. к. Старости, якого управителем є комісар Аґопсовіч.

Що до апровізації населеня то окупаційні, власти мали останніми часами такі провідні ідеї:

З огляду, що брак і дорожнечу споживних артикулів спричинює між иншим також спекуляція і велика скількість ріжних посередників, а для операций спекулянтів і посередників витворює основи непевність населеня що до забезпеченя для нього житя, що найменше до нової продукції збіжа і т. п., при чім одну з головних посередних роль відграють системи 1—2-во тижневих карт і максимальні тарифи, які в коротких відступах часу зміняють ся, і перед якими боронять ся головно продуценти— (укриваючи свої продукти) і купці яким і тарифи унеможливлюють нормальне веденє торговлі — обовязок апровізації наседеня вкладати на ради і управи громад, вибирані і контрольовані як найширшими кругами населеня. Так отже рада і управа міста Коломиї мали бути головним апровізаційним орґаном для Коломиї.

Маґістрат мав мати право і обовязок старати ся закупити і забезпечити для населеня міста і хочби зараз замаґазинувати всї продукти конечно потрібні на вниживленє і удержанє цивільних, австрійських жителїв Коломиї евентуально з гори на цілий рік в обчисленій на основі конскрипції скількости всім дотичним маґістратським запасам і закупнам на ту ціль мала бути забезпечена вільність від военних реквізиций.

Щоби однак не наражувати маґістрату в опінії населеня на докори задля якої небудь сторонничости при розділї артикулів і щоби з другої сторони побудити до помочи і діяльности цілу суспільність і поодинокі нації, мав маґістрат розділяти набуті запаси поміж поодинокі національні кооперативи ричалтово відповідно до числа душ кождої нації, а відтак кооперативи самі мали провадити розділ дотичних артикулів при помочи карткової системи поміж членів своєї нації. Мішані родини могли би діставати продукти в одній з дотичних національних кооператив, які відтак могли би вирівнувати між собою дотичні картки і рахунки. За неправильности і протекції при розділї артикулів мали заряди кооператив відповідати перед своїми національно кооперативними орґанізаціями. На покрите адміністраційних коштів мали кооперативи побирати при продажи — по приміру російських кооператив — найвисше 10 прц. додатка до фактурової ціни. Тоді усунолоби ся непевність цивільного населеня що до екзистенції, обмежила би ся діяльність инших приватних посередників і спекулянтів, тарифи були би непотрібні або перестали би мати для цивільного населеня лише теоретичне значінє, а політичним і военним властям відпала би що найменше всіляка менше значна апровізаційна праця і контроля для цивільного населеня.

На засаді національно-пропорціональній мало бути дальше орґанізоване шкільництво, судівництво, (перші кроки були вже починені) і т. д.

(Ів.)

Війна.

Барикади в Турині.

ЛЮҐАНО. 4. жовтня. „Gazette de Lausanne“ приносить походячий з найліпшого жерела опис подій в Турині. По обговореню пресад в німецькій пресї, оповідає ся, що початком руху були величезні штрайки, що довели публику до великого розворушеня. Як ще потім прийшов брак хліба, зібрав ся народ на улицях в цїли протестуючих маніфестацій; вивязались креваві бої між маніфестантами і жовнірами, що пішли на них із скорострілами. Було богато вбитих і ранених. Маніфестанти забарикадували доми і боронили їх як твердині. Були також між жовнірами колибаня, але все таки військо взяло верх. Число жертв доходить до 60 вбитих і 120 ранених, після инших вісток було одначе їх більше, що при прямолінійних улицях Турину є дуже можливе

Міністерство стоїть тепер не дуже сильно. Кадорна поїхав до Риму, щоби візвати міністрів до сильнійшої внутрішної політики.

ЛЮҐАНО. 4. жовтня. У звіті про туринські заворушеня у „Gazette de Lausenne“ кажеть ся також, що маніфестанти стріляли також з скорострілів і що жовніри по ваганю аж під виразним натиском додатково спроваджених контінґентів ужили оружа. Ґрупи маніфестантів забарикадували ся в домах.

Америка воює..

БЕРНО. 3. жовтня. До париських дневників доносять з Нового Йорку, що там видають ся лісти втрат американського контінґенту, після яких американські втрати виносять до тепер 925 людий. Швайцарські часописі навязують до того замітку, що смішно мала участь американських військ на европейськім побоєвищі впадає дуже в очи майже по шістьох місяцях участи зединених держав у війні і в краях коаліції викличе все инше лиш не одушевленє.

Напад літаків на Полю і Паренцо.

ВІДЕНЬ. 4. жовтня. Новий напад італ. літаків на Полю і околицю в ночи з 2. на 3. с. м. не приніс ані шкоди ані втрат.

В Паренцо ушкодила бомба приватний дім та ранила одну жінку і одну дитину.

Арештованя 4.000 Фінляндців в Америці.

СТОКГОЛЬМ. 3. жовтня. Як доносять гельзінґфорські часописи до тепер увязнено 4.000 фінлядських виселенців в Зединених Державах тому, що вони отягали ся вступити у військову службу.

Скликане болгарського собранія.

СОФІЯ. 4. жовтня. На підставі рішеня правительства буде скликане собраніє на 15. жовтня, себто на 13 днів перед означенним терміном отвореня звичайного засіданя.

Морська битва на адрийськім морі.

ВІДЕНЬ. 3. жовтня. При воздушнім нападі на Феррару прийшло також до зударення між італійськими і австро-угорськими военними кораблями. Італійське представлене твердить, що наші кораблі сейчас завернули і були переслідувані. На другий раз стрінених австрійсько-угорських кораблях запримічено виразно шкоди в наслідок експльозий, а на італійських не було жадної шкоди.

Супроти сього ставить военна пресова кватира такі факти:

Для критя нападу летунів на Феррару виїхало 29. вечером з Полї кілька австрійсько-угорських торпедових одиниць, котрі на схід від устя Паду натрафили на ворожі сили. Італійська фльотиля складала ся з 7 торпедовців, між ними найменше два переважаючого типу „Indomito“. Розвинувсь огневий бій в рівнобіжнім бігу; на італійськім провіднім суднї запримічено кілька влучних стрілів; по півгодинній битві відплила італійська фльотиля на південь. Найменша боєва віддаль була 2000 метрів. Австрійсько-угорські судна не мали ні страт ні ушкоджень.

Затоплене анґлійського кружляка.

ЛЬОНДОН. 5. жовтня. Кружляк „Драке“ сторпедовано у второк на полудни на північнім побережу Ірляндії. Він доїхав до пристани і затонув на мілині. При вибуху згинув один офіцир і 18 моряків. Решту залоги вратовано. „Драке“ є панцирним кружляком з поемностю 14.390 тон.

Привернене спокою в Туркестані.

ПЕТРОГРАД. Після послідних звітів енерґічні зарядженє Керенського, передовсім висланє карної експедиції, як також вірність магометанського населення скоро привернуло в Туркестані спокій. В Ташкенті положене майже нормальне.

Потоплено.

БЕРЛІН. (Вольф) При портуґальськім побережу і около проливу Ґібральтар наші підводні лодки знов затопили 13 перезозових і торговельних пароплавів о виключній поемности округло 29.000 тон.

НОВИНКИ.

— **Від Бібліотеки Наукового Товариства ім. Шевченка.** Управа Бібліотеки взиває отсим усіх, що вязичили перед війною книжки або рукописи з Бібліотеки, щоби зволили звернути їх у як найкоротшім часі на адресу: Бібліотека Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові, ул. Чарнецького, ч. 24. — Управа.

— **Відзначене арх. Вільгельма.** Цісар приказав, щоби поручника архикнязя Вільгельма з 13. полку уланів повідомити про найвисше похвальне признане за хоробре поведене перед ворогом і рівночасним надаванєм мечів.

— **Ще з побуту Митрополита у Відни.** В часі побуту у Відни відвідав Митрополит 7. вересня віденські гімназийні курси для військових абітурієнтів, між котрими саме в тім часі було 10 У. С. С. Митрополит розмовляв з ними майже годину, відтак попращав ся подаючи кождому руку. При відізді Митрополита з Відня уставились курсисти під проводом управителя курсів директора Миколи Сабата шпалїром на двірці. Митрополит знов пращав ся з ними сердечно.

— **До школи ім. М. Шашкевича у Львові** вписало ся хлопців: 40+46+43+45+44 (I. вид.) — дівчат: 26+27+27+28+52 (I. вид.) — отже разом 378 дітий.

— **Проти военних лихварів.** Головна комісія німецького парляменту приняла внесене осередка, просити знов канцлера щоб він як найскорше предложив проект закона, який поборював би успішно военних лихварів всякого рода і передовсім приписував би конфіскату зібраних лихварських маєтків.

В сім случаю австрійський міністер фінансів мав би прекрасний примір до наслідуваня. Коли вже неможливо, щоб лихварські зиски роздати тим, у яких гроші видерто, то бодай най будуть віддані посередно — через державу. Але ходить, щоби се було „як найскорше“, бо лихварі не будуть ждати аж їх покриєть ся, але сховають свої маєтки та затруть за собою всї сліди.

— **Німецькі церкви — неогрівані.** В Німеччині видано загальні зарядженя, що забороняють огрівати церков в зимі та знов обмежують уживане свічок.

— **Орґії „слухачів університету“ в Будапешті.** В однім павільоні епідемічного шпиталю св. Стефана „слухачі медицини“, що там заступають лікарів, разом з „дамами“, що є під їх та поліційним дозором, урядили собі так зв. „чорні ярмарки“. Вечерами, на які запрошувано циганські музики та дівчат з нічних касарень, доходили верески та крики аж до кімнат хорих. Над раном доходив настрій поза границї можливости. Тяжко пяні кидали фляшками від шампана через вікна на улицю. „Слухачів медицини“ „звільнено“ сейчас з їх уряду. — З приводу сеї події додає „Reichspost“: „В сусідній салї лежали герої, яких не „звільнено“ з їх уряду, вони хоробро боронили батьківської грудки землї та стали каліками. Противенство кричить до неба і жадне покликане місце не чує обуреня здорове думаючого арійського населеня, якого батьки і сини обливають ся кровю, підчас коли горстка галапасів уживає добачї на свій спосіб...“

— **Неспокої в таборі виселенців.** З Ляйбніц доносять до німецьких часописий; Від якогось часу дав ся запримітити в таборі виселенців в Ваґна якийсь рух між виселенцями, передовсім молодіж заховувала ся опірно супроти зарядженъ властий. Заряджено слідство. На основі слідства мала жандармерия увязнити кількох провідників руху. Коли жандарми зявили ся в таборі, принято їх криком і свистом. Жандарми старали ся по доброму успокоїти товпу. У відповідь на се почали виселенці кидати на жандармів камінєм. Жандарми зробили ужиток з оружя і тяжко ранили одного хлопця. Вкоротці хлопець помер. Під вражінєм припадку можна було привернути знов спокій.

— **Максималісти в Будапешті.** Недавно заснували ся в Будапешті товариство, що приняло назву „Максималісти“. Не є се одиак політична або революційна партія, се особи, які обіцяли під словом чести... не платити понад максимальні цїни.

— **Найсильнійша стація бездротного телеґрафу.** Дня 30. вересня перший раз вислала депеші найсильнійша стація бездротного телеграфу в Pearl Harbour на островах Гаваї. Перша телеґрама пішла до Вашинґтону до департаменту фльоти. Відбула она дорогу 9.620 км.

— **Віденський університет не приймає Галичан.** При вписах на новий курс не приймає ся на віденськім університеті на медичний виділ тих, що в Галичині здали матуру, а відсилає ся їх до Кракова і Львова, бо у Відни є число студентів медицини замкнене.

— **Аванс д'Анунція.** „Echo de Paris доносить з Риму, що Gabriele d'Anunzio іменований майором.

— **Обмежене угорських часописей.** В наслідок браку паперу знизили часописї обєм з будні дни на шість згл. вісім, в неділї на дванайцять згл. шіснайцять сторін.

— **Варшавські „новини“.** Президент поліції в Варшаві доніс президентови мілїції, що дуже богато осіб при виставлюваню пашпортів присвоїло собі шляхотські титули не маючи до сього ніякого права. Начальник мілїції зарядив, що кожда особа, що хоче користуватись шляхотським титулом мусить виказатись родинними паперами.

— **Тайфун в Токіо.** В Токіо панував в понеділок небувалої сили тайфун. Тривав він через 4 години. 138 осіб убитих, 158 ранених, 217 осіб пропало. 1.346 домів зруйнованих а 2.098 ушкоджених. Побоюють ся, що велике число людий стратило житє. Рижові жнива значно потерпіли.

— **Як за передвоєнних часів.** Дістаємо таке „спростоване“.

На підставі § 19. зак. прас. (!) прошу помістити в вашій часописи отсе спростоване:

В новинках „Українського Слова“ ч. 219. з дня 30. вересня с. р. „якись (!) громадяни“ села Речичани несправедливо очернили (!) мене в виду чого заявляю: Правда, що я був в Талергофі 10. місяців, но позаяк против мене не було жадної підстави до доходженя, конфіновано мене в повіті Фельдбах, в Старії, де я був на свободі цїлих 2 роки. Неправдою є, що я був і є „москвофілом“ і таким же аґітатором, се слово є обидою для мене. Неправда, що я ширив схізмофільські (!) видавництва; я був, є і зістану вірним католицької церкви, (!) котрої (!) я присягав; в церкви (!) говорю таким говором, як люди в Речичанах, (що ж се за говір, що о. Васильчак боїть ся його назвати? Ред.) де жию (!) вже від 20 літ, а як перед війною не провадив я в церкви (!) політики, так ще менше тепер, а по моїм повороті ніхто з парохіян не чув з моїх уст слова політики, тож не міг я нікого „запевняти, чи була або єсть Україна“. — Неправдою є тоже, що моя жена намовила богато селян до виїзду в Росію, позаяк сама полишила ся, (Теж арґумент! Ред.) а в Речичанах не була від 21. серпня 1914 до 15 липня 1917 р. — За поступки о. Яворського я відповідати не можу.

В кінець освідчаю, що цїла тота жалоба тих якихсь (!) громадян є проста видумка їх і очернене. — Остаю з поважанем, о. Евдоким Васильчак, сам. сотрудник.

ПОМЕРЛИ.

Сава Загородний, емерит зелїзничий, властитель реальности, член Виділу Читальнї „Просвіти“, Ради Надзорачої тов. кред. „Йордан“, комітету парохіяльного і „Сокола“ і член зверхности громадської в Клепарові, помер дня 6. жовтня в 49 році житя.

Покійний був ініціятором і основателем усіх українських товариств в Клепарові, брав в них живу і ділящу участь та помагав матеріяльно. Сам лагідної вдачі і чистого характеру умів собі зєднювати серця людий, чого доказом вибір до громадської ради і зверхности громадської. Підчас інвазії запропоновано покійному начальство громади, однак покійний не дав ся взяти на гарні слова і не хотів сповняти ніяких функций для ворога, та ще своїм впливом других від сего відмовив.

По повороті нашого війська заняв ся щиро спинюванем пошестних недуг в громаді, а отсе тепер уляг сам, як жертва свого обовязку, не діждавшись кінця війни.

З його смертю тратить клепарівська українська громада свого щирого робітника і члена а громада Клепарів свого доброго співгорожанина та дільного члена громадської зверхности.

Похорон відбуде ся в понеділок, т. є. 8. с. м. о год. 2 по полудни.

ОПОВІСТКИ.

Неділя, дня 7. жовтня 1917.

Нині: 7. жовтня гр.-кат. Фекли, римо-кат. Марка.

Завтра: 8. жовтня гр.-кат. Евфрозини, римо-кат. Бриґіди.

○ Духовна Семинарія у Львові, як нас офіціяльно інформують, сего шк. року 1917/18 буде отворена з огляду на апровізацийні трудности допераз днем першого падолиста н. ст.

У той день мають питомці явити ся в Семинарії заосмотрені у власну одіж.

Вписи на Університеті і іспити назначені на перші дні падолиста.

○ Михайло і Марійка з Марфейчуків Гайворонські повідомляють своїх знакомих, що їх вінчане відбуло ся 18. вересня с. р. в Кобаках ad Кути.

○ На цїли українського Краєвого Комітету помочи для виселенців у Львові зложили почавши від 11/7 1917 дальші датки в коронах: Гр. кат. Уряд парох в Гійчу, збірка 42, гр. кат. уряд парох. в Долині 65, гр. кат. уряд парох. в Стібні 10 40, о. Василій Стефан, збірка в церкви св. Петра і Павла у Львові 30, о. Іван Корневич, Лежайськ, збірка 10, о. Григорій Бойко, Хлібовичі свірські, збірка від парохіян 35, о. Иосиф Олїйник, Ліщин, збірка в церкві 60, о. Михайло Кіт, Новиця к. Калуша, збірка в церкви 49·64, гр. кат. уряд парох. Лімна к. Турки, збірка 79, гр. кат. Митр. Консисторія у Львові, збір-

ка з львівської Епархії 1100, Антін Костишин Львів 20, Громада Германів 26, Тов „Дністер“ зложило збірку на фонд виселенців, яку йому адміністрація „Діла“ ошибочно переслала а то від о. Кашубінського з Угринова збірка в церкві 150, Др. А. Горбачевського Дрогобич 20, Елисавета Коцюбова Львів 4, о. Теофіль Білінкевич в Гозієві від уряду парох 20, Юліян Романчук 1000.

Складаючи за ласкаві жертви щиру подяку просить Комітет уклінно всіх земляків о дальше скоре надсилане обильнійших жертв. Тисячі наших виселенців вертаючих з бараків або звільнених з військової служби, благають нас о поміч, а наші фонди майже вичерпані, тому надіємось, що наш загал радо поможе нещасливим жертвам війни.

Датки просимо надсилати на руки Комітету, ул. Бляхарська ч. 11 у Львові. о. Ю. Дзерович секретар, А. Кмицикевич голова.

Загальні Збори товариства „Достава“ відбудуть ся у Львові в сей второк, 9. жовтня, о 4 год. з полудня в комнатах „Бесіди“, ул. Костюшка 7. Пригадуємо про сі збори тим членам, котрі справами сего товариства і церковною штукою інтересують ся.

У. П. Репрезентація у президента міністрів.

ВІДЕНЬ, 5-го жовтня. — Президія Української Парляментарної Репрезентації явилась у чера з послом Костем Левицьким і дром Лагодинським у президента міністрів Зайдлера, щоби з ним нарадитись над національними і господарськими відносинами у східній Галичині. — Президент міністрів заявив, що предложені йому бажаня і жалоби приймає на разі прихильно до відома і виявив готовість в справі поодиноких мериторичних питань продовжати наради в слідуючих днях.

Нині перед полуднем відбулась у сальоні президента міністрів нарада над відбудовою Галичини, в якій брали участь: Президент міністрів Зайдлер, міністер публичних робіт Гоман, намісник Галичини ґраф Гуйн, міністер рільництва ґраф Сільва-Тароука, шеф секції Ертль, прибічник намісника рітмайстер ґраф Шафґоч і посли: др. Петрушевич, др. Кость Левицький й Онишкевич.

Фінляндці і Українці.

СТОКГОЛЬМ, 4-го жовтня (У. Б.). — Українські військові депутати переслали фінляндським сепаратистам телеграму симпатії, на яку послідні тепло відповіли. — Обі сторони висловили собі взаїмно подив за свою геройську боротьбу проти Росії.

З ГОЛОВНОЇ НІМЕЦЬКОЇ КВАТИРИ.

З дня 6. жовтня.

Західний фронт:

Фронт пільного маршалка баварського насліднв престола Рупрехта:

В боевій области фляндрійського фронту збільшив ся за дня руйнуючий огонь, а вечером прийшло до барабанного огню між каплицею Пель а Гелївель.

До анґлійських наступів не прийшло, наступаючі звідні відділи відперто.

Фронт пруського наслідника престола:

На північний схід від Соасон зросла вечером в силу і в плановість діяльність артилерії. На північний схід від Реме розбив ся один француський наступ. На обох берегах Мози здерли ся наші пробоєві війська коло Маленкур, Бетенкур, Форж, Самоне і Безонво у ворожі становища і вернули вояди з полоненими. Бурлива погода обмежувала діяльність літаків. Зістрілено пять ворожих літаків. Підпоручник Мілер осягнув 29 воздушну побіду.

Східний фронт:

Не було ніякої більшої боєвої діяльности.

Македонський фронт:

Більше разів побожнювали ся артилерії живійше, як звичайно. На схід від озера Дойран відбили болгарські сторожі наступ одного анґлійського куріня.

Перший ґенеральний кватирмайстер Людендорф.

Рекламації вільні від почтової оплати. Рукописі приймаєть ся лиш оплачені, а звертаєть ся тільки важнійші застережені. — „Українське Слово“ продають всі бюра по цілім краю.

Адреса редакції, адміністрації й експедиції: ЛЬВІВ, ул. Руска ч. 3.

Ціна оголошень:

За оголошеня числимо за одношпальтову стрічку або її місце 40 сот. Надіслане 60 сот., за стрічку а в оповістках 80 сот., в редакційній части 1 К. Повідомленя про вінчаня, заручини і т. д. 1·50 К. за стрічку найменше 4 К. Дрібні оголошеня за слово 10 сот., найменше 60 сот. Слова товстим або розстріленим друком числимо подвійно. Сталі оголошеня за окремою умовою. — За зміну адреси платить ся 50 сот.

Надіслане.

За сю рубрику редакція не відповідає.

Оголошеня.

Видає і відвічає за ред.: Др. [illegible]

Друкарня А. Гольдмана, Львів, ул. Сикстуська 19.